

Obžalovaný

Zastavení trestního stíhání pro nepřiměřenou délku trestního řízení nemůže sloužit jako nástroj řešení rozdílných názorů nalézacího a odvolacího soudu na hodnocení skutkového stavu.

Konstatuje-li nalézací soud v usnesení zastavujícím trestní stíhání, že vina obžalovaného byla spolehlivě prokázána, přestože podstatné skutkové závěry jeho odsuzujících rozhodnutí opakovaně neobstály v odvolacím řízení, poruší tím zásadu presumpce nevinny obžalovaného.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 1669/24 ze dne 11.3.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele I. V., zastoupeného Mgr. M.Š., advokátem, se sídlem P., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. března 2024, č. j. 47 T 2/2009-11022, za účasti Městského soudu v Praze, jako účastníka řízení, a Městského státního zastupitelství v Praze, jako vedlejšího účastníka řízení, tak, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 28. března 2024, č. j. 47 T 2/2009-11022, byla porušena stěžovatelova ústavní práva vyplývající z čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Toto usnesení se proto ruší.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedeného usnesení Městského soudu v Praze (dále jen "městský soud") s tím, že jím došlo k porušení jeho ústavních práv vyplývajících z čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 90 Ústavy.

2. Z ústavní stížnosti a jejích příloh vyplývá, že na stěžovatele (a další osoby) byla dne 5. 2. 2009 podána obžaloba pro podezření ze spáchání zločinu vydírání podle § 235 odst. 1 a 2 písm. b) a d) zákona č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění účinném do 31. 12. 2009 (dále jen "trestní zákon") a přečinu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 a 3 trestního zákona. Těch se měl dopustit, stručně řečeno, tak, že po vzájemné dohodě s již odsouzenými osobami ve snaze přinutit dva poškozené uhradit legálně nevymahatelný dluh unesli známou poškozených a násilím se jim pokusili přimět k prozrazení místa pobytu poškozených, v čemž jim po delším bití vyhověla. Po příjezdu na místo si nasadili kukly a donutili bitím a výhrůzkami zde přítomnou ženu zavolat poškozené na místo (přičemž svázali rovněž na místě se nacházející nezletilou dívku). Po příchodu další osoby získali přístup do garáže, kde objevili nelegálně vyráběná anabolika, která se rozhodli odvézt za účelem "zajištění" dluhu. Následně uvedená nezletilá přilákala prostřednictvím textové zprávy jednoho z poškozených do domu, kde byl ihned skupinou napaden a přinucen nechat obžalovaným vybraný majetek (např. automobil) a zavázat se k úhradě údajného dluhu.

3. Mezi lety 2010 a 2023 byl stěžovatel pětkrát různými senáty městského soudu uznán vinným ze spáchání popsaného jednání a odsouzen k různým trestům odnětí svobody. Všech pět odsuzujících rozhodnutí bylo v odvolacích řízeních zrušeno Vrchním soudem v Praze (dále jen "vrchní soud"), a to zejména pro závažné nedostatky při zjišťování a vyhodnocení skutkového stavu. Naposledy vrchní soud zrušil odsuzující rozsudek usnesením ze dne 15. 8. 2023, č. j. 10 To 38/2023-10997. Vedlo jej k

tomu to, že městský soud neprovedl podle pokynu výslech klíčové svědkyně, v jejíž výpovědi byly zásadní rozpory, pročež nemohl řádně vyhodnotit provedené důkazy. Ačkoliv šlo již o několikáté pochybení, nepřistoupil vrchní soud ke změně rozhodujícího senátu podle § 262 trestního řádu, neboť by šlo o postup nehospodárný.

4. Poté městský soud rozhodl ve věci napadeným usnesením, kterým zastavil stěžovatelovo trestní stíhání. Podle městského soudu nelze v dané věci rozhodnout zprošťujícím rozsudkem, neboť stěžovatelova vina byla spolehlivě prokázána. Vzhledem k rozporům v názorech vrchního a městského soudu a vzhledem k objektivní nerealizovatelnosti pokynu městského soudu vyslechnout klíčovou svědkyni (pobývající na Ukrajině), je podle městského soudu nutné zohlednit specifický průběh a délku trestního řízení. Podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva") má být v trestním řízení rozhodnuto v přiměřené lhůtě. Evropský soud pro lidská práva v minulosti výjimečně akceptoval zastavení trestního řízení jako prostředek nápravy porušení práva obviněného na rozhodnutí v přiměřené lhůtě (např. rozhodnutí ve věci *Sprotte* proti Německu, č. 72438/01). Zároveň si je soud vědom ustálené české judikatury, která zastavení trestního stíhání pro délku trestního řízení obecně nepřipouští. Tato judikatura však od sebe odlišuje na jedné straně situaci, kdy již bylo o vině obžalovaného rozhodnuto, a na druhé straně situaci, kdy doposud k takovému rozhodnutí nedošlo (např. nález sp. zn. I. ÚS 741/17). V dané věci městský soud poukazuje na to, že stěžovatel byl třemi různými senáty nalézacího soudu pětikrát odsouzen. Stíhaného skutku se měl stěžovatel dopustit dne 28. 9. 2007. Zastavení řízení může stěžovatel vnímat jako dostatečnou satisfakci za porušení svých práv. Ostatně naplněn byl i účel trestu v podobě generální a individuální prevence a případně ukládaný trest by byl ryze výchovné povahy (stěžovatel již vykonal delší vazbu). Vzhledem k tomu, že v dané věci nemůže městský soud dodržet základní zásady trestního řízení (zejména podle § 2 odst. 5 a 6 trestního řádu) a stěžovatele buď odsoudit, nebo jej obžaloby zprostit, rozhodl se analogicky aplikovat § 11 odst. 1 písm. m) trestního řádu a trestní stíhání zastavit pro rozpor s čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

II. Argumentace stěžovatele

5. Stěžovatel namítá, že k zastavení trestního stíhání došlo v rozporu s pokyny vrchního soudu. Stěžovatel s takovým postupem nesouhlasí, neboť se stíhaného skutku nedopustil. Proto se domáhá meritorního rozhodnutí. Žádné z pěti odsuzujících rozhodnutí neobstálo při přezkumu v odvolacím řízení. Stěžovatelovu vinu v podstatě vyloučily dva klíčové důkazy (výpověď korunní svědkyně a prokazatelná nedostupnost auta, s nímž měl stěžovatel podle obžaloby spáchat trestný čin). Městský soud odmítl vyjasnit rozpory ve výpovědích klíčové svědkyně, ač mu v tom nic nebránilo. Celé trestní řízení probíhá již nepřiměřeně dlouhou dobu a městský soud odmítá respektovat důkazy vylučující stěžovatelovu vinu. Ve výsledku řízení raději procesně zastavil. Odůvodnění napadeného rozhodnutí však ignoruje obsah klíčových důkazů i závazné pokyny vrchního soudu. Stěžovatel je toho názoru, že k "sveřepému" trvání městského soudu na jeho trestním postihu došlo proto, že při zadržení byl vážně zraněn, orgány činné v trestním řízení nechtěly čelit důsledkům takového postupu na nevinném člověku (videozáznam zákroku se neznámým způsobem ztratil).

III. Vyjádření ostatních účastníků řízení a replika stěžovatele

6. Ústavní soud postupem podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal ústavní stížnost k vyjádření ostatním účastníkům řízení.

7. Městský soud vyjádřil názor, že všechna zákonná ustanovení byla při jeho rozhodování dodržena a odkázal na obsah napadeného rozhodnutí. Navrhl zamítnutí ústavní stížnosti.

8. Městské státní zastupitelství v Praze ve svém vyjádření uvedlo, že se ztotožňuje se závěry městského soudu, které zopakovalo. Další protahování řízení by významně porušovalo stěžovatelovo

právo na rozhodnutí věci v přiměřené lhůtě.

9. Uvedená vyjádření zaslal Ústavní soud stěžovateli na vědomí a k případné replice, v níž podstatě znovu zopakoval argumenty z ústavní stížnosti. Souhlasí s tím, že dané trestní řízení probíhá nepřiměřeně dlouho. To však není důvodem ponechat otevřenou otázku jeho viny.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

10. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí napadené ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Stěžovatel vyčerpал všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva; ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

11. Po zvážení všech výše uvedených skutečností dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

12. Městský soud jako důvod zastavení uvedl aplikaci § 11 odst. 1 písm. m) trestního řádu, podle kterého "trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, stanoví-li tak vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána". Touto mezinárodní smlouvou má být podle městského soudu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, který v relevantní části uvádí, že "každý má právo na to, aby jeho záležitost byla (...) v přiměřené lhůtě projednána (...)". Tato argumentace však podle Ústavního soudu nemůže obstát.

13. Judikatura Nejvyššího soudu je k otázce nepřipustnosti zastavení trestního stíhání pouze z důvodu nepřiměřené délky řízení dlouhodobě ustálená. Přestože jsou nedůvodné průtahy a nepřiměřená délka trestního řízení nepochybně nežádoucím a závažným jevem s mnoha vážnými důsledky, nelze přehlížet účel trestního řízení, kterým je náležitě zjistit trestné činy a jejich pachatele podle zákona spravedlivě potrestat (§ 1 odst. 1 trestního řádu). Trestní řízení je ovládáno základními zásadami zaručujícími naplnění účelu trestního řízení, které se uplatní nejen z pohledu samotného obviněného, ale i z pohledu práv a povinností ostatních subjektů a stran trestního řízení. Zejména s ohledem na práva těchto ostatních subjektů je obecná akceptace závěru o možnosti trestní stíhání zastavit vzhledem k délce řízení, tzn. neodůvodněným průtahům, nepřijatelná (viz např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2017, sp. zn. 4 Tdo 448/2017, ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. 8 Tdo 358/2004, ze dne 10. 7. 2002, sp. zn. 5 Tdo 178/2002). Výjimky lze připustit jen ve zcela výjimečných případech, daných zejména menší závažností trestné činnosti a absencí silných zájmů dalších osob (zejména poškozených).

14. Tato ustálená judikatura přesvědčivě popisuje, že zastavení trestního stíhání s odkazem na mezinárodní smlouvu může obstát pouze v případě, kdy je nepřipustnost trestního stíhání zakotvena v textu vyhlášené mezinárodní smlouvy výslovně a nelze ji dovozovat jako možný prostředek nápravy vzniklého pochybení. Zastavení trestního stíhání pouze z důvodu nepřiměřené délky není zásadně přijatelným prostředkem nápravy porušení práva na projednání věci bez zbytečných průtahů, a to zejména u takto závažné trestné činnosti porušující základní práva jejích obětí (prvním odsuzujícím rozsudkem byl stěžovatel odsouzen k trestu odnětí svobody na 10 let). Skutečnost, že v projednávané věci bylo již soudem o vině rozhodováno, není do doby vydání pravomocného rozhodnutí nijak relevantní. Městský soud ostatně své úvahy uvedené pod bodem 30 napadeného rozhodnutí, podle

nichž se výše uvedené závěry ustálené judikatury soudů neuplatní, pokud ve věci již bylo soudem nějaké rozhodnutí vydáno, nijak neodůvodňuje.

15. Poukaz městského soudu na nále z dne 26. 9. 2017, sp. zn. I. ÚS 741/17, je zjevně nepřiléhavý, neboť tímto nálezem Ústavní soud řešil otázku dostatečné peněžité kompenzace v řízení o odpovědnosti státu za průtahy vzniklé v soudním řízení, předmětem přezkumu nebylo samotné rozhodnutí o zastavení trestního řízení.

16. Městský soud připustil, že zastavení trestního stíhání zvolil jako řešení dilematu, kdy považoval pokyny vrchního soudu za objektivně nesplnitelné, ale na druhé straně byl přesvědčen o spolehlivě prokázané vině stěžovatele. Tímto postupem však nepřipustně konstatoval stěžovatelovu vinu (viz dále body 18 - 19 tohoto nálezu) a odňal stěžovateli možnost se proti takovému rozhodnutí bránit opravným prostředkem v rámci trestního řízení (viz § 223 odst. 4 a § 11 odst. 4 trestního řádu a contrario). Jeho hlavními podpůrnými argumenty jsou neúčelnost dalšího vedení trestního stíhání a jakéhokoliv trestu, jehož funkce již byla bezesbýtku naplněna. Tyto závěry však vynáš í vůči neodsouzenému (ne pravomocně odsouzenému) stěžovateli. Podle Ústavního soudu tím městský soud zjevně obešel nejen závazné pokyny odvolacího soudu, ale i instituty trestního práva, jejichž prostřednictvím zákonodárce omezil svévoli soudů v obdobných situacích. Zmínit lze např. institut upuštění od potrestání podle § 46 trestního zákoníku nebo fakultativní zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 trestního řádu (oba tyto instituty jsou založeny na myšlence neúčelnosti vedení některých trestních řízení a ukládání trestů). Podmínky pro aplikaci těchto institutů však nejsou v dané věci zjevně splněny a soud je nemůže "obcházet" analogickým vytvářením obdobných právních norem, proti kterým se navíc (na rozdíl od uvedených institutů) nemůže obviněný bránit. Postup městského soudu lze hodnotit i v rozporu s čl. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě, podle kterého "každý, koho soud uzná vinným z trestného činu, má právo dát přezkoumat výrok o vině nebo trestu soudem vyššího stupně". Ačkoliv stěžovatel nemohl být "uznán" vinným ve výroku rozhodnutí, městský soud jeho vinu přesto konstatoval, a to bez možnosti využití opravného prostředku. Postup městského soudu tak vykazuje, ve snaze prosadit své vlastní skutkové závěry, znaky svévole a obcházení zákona.

17. Městský soud byl v popsané situaci povinen buď vést další dokazování o stěžovatelově (ne)vině, anebo podle pravidla in dubio pro reo zprostit stěžovatele obžaloby (zároveň je však namístě uvést, že opakovaně vytýkaná pochybení městského soudu mohl podobným způsobem podle Ústavního soudu napravit v pátém rozhodnutí sám vrchní soud). České trestní řízení je vystaveno na zásadě monopolu státu a veřejné žaloby při uplatňování trestní represe. Selhání při řádném a přezkoumatelném obstarání usvědčujících důkazů musí vést ke stejnému výsledku jako obstarání důkazů vyvracejících obžalobu. Jde o neúprosnou (byť v individuálních případech zdánlivě "nespravedlivou") logiku uvedeného ústavního pravidla. Namísto toho však městský soud zvolil nepřipustný postup, kterým označil stěžovatele za vinného v odůvodnění rozhodnutí o zastavení trestního stíhání.

18. Stěžovatel dále namítá, že městský soud svým postupem porušil zásadu presumpce nevin y zakotvenou v článku 40 odst. 2 Listiny. Podle něj "každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena". Zásada presumpce nevin y působí po celou dobu trestního řízení až do vyslovení vin y pravomocným odsuzujícím rozsudkem. Žádný orgán veřejné moci, včetně soudu, tedy nesmí učinit vyjádření nebo rozhodnout o vině osoby, proti níž se vede trestní řízení dříve, než je vydán pravomocný odsuzující rozsudek.

19. Přestože nedošlo k pravomocnému vyslovení vin y stěžovatele, městský soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedl, "že ve věci nelze rozhodnout zproštujícím rozsudkem, neboť vina

obžalovaného byla dle názoru soudu na podkladě provedených důkazů, provedených a hodnocených nalézacím soudem, spolehlivě prokázána" (viz bod 26). Městský soud tím označil stěžovatele za vinného, přestože si byl vědom toho, že nebyl (a podle jeho názoru ani nemohl být) pravomocně odsouzen, a k vyslovení jeho viny uzavřel zastavením trestního stíhání cestu. Tím bezesporu zasáhl do stěžovatelovy presumované nevinny.

VI. Závěr

20. Městský soud z výše uvedených důvodů napadeným rozhodnutím porušil stěžovatelovo právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny) a na presumpci nevinny (čl. 40 odst. 2 Listiny).

21. Ústavní soud proto podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona zrušil napadené usnesení městského soudu. Rozhodl tak bez nařízení ústního jednání, neboť od něj nebylo možno očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)